

quæ ritum celebrationis spectant, nempe tempus debitum, altare etc. peccat quidem graviter, nihilominus consecrat, positis debita materia et forma, si adsit ejus intentio.

Ita in Sacerdotali Romano, ubi hæc leguntur: « Sciendum est, quod secundum S. Thomam et Albertum et alios theologos, si omittatur aliquid de his, quæ ad ritum celebrationis pertinent, quilibet dimittens aliquid tale, puta tempus debitum, altare tribus mappis coopertum, vestes et hujusmodi, graviter peccat: nihilominus consecrat, si sit ordinatus, et adsit ejus intentio, et debita materia et debita forma, sed gravissime peccat, si scienter hoc faciat. » Apud Bened. XIV, *De sacrif. miss.*, lib. III, cap. 13, num. 2.

« Quæritur P. Orsi, prosequitur idem Benedictus XIV, l. c., an valide consecraret sacerdos, qui super panem et vinum communi mensæ apposita consecrationis verba pronuntiaret, nullus indutus sacris vestibus, nullis cæremoniis, nullis precationibus adhibitis, serio tamen agens cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia. De illicita consecratione nulla esse potest controversia: tota difficultas eo redit, an valide consecraret. Combefisius, Le Quien et Toutée statuunt consecrationem esse invalidam, eorum opinionem secuti, qui non Christi tantum verbis, sed Ecclesiæ etiam precationibus panem et vinum existimant consecrari. Quam sententiam cum idem P. Orsi evertit et ipsi cum eo sentimus, consecrationis formam in Christi verbis consistere, ideoque statumus cum eo, ejusmodi consecrationem illicitam quidem fore, sed validam. »

(26. Circa quantitatem vero panis et vini consecrandam, an scilicet determinata esse debeat, pro validitate consecrationis, audiamus D. Thomam, qui sic habet: « Quidam dixerunt quod sacerdos non posset consecrare immensam quantitatem panis et vini: puta totum panem, qui venditur in furno, aut totum vinum, quod est in dolio. »

« Sed hoc non videtur esse verum: quia in omnibus habentibus materiam, ratio determinationis materiæ sumitur ex ordine ad finem: sicut materia serræ est ferrum, ut sit apta sectioni. Finis autem hujus sacramenti est usus fidelium. Unde oportet, quod quantitas materiæ hujus sacramenti determinetur per comparationem ad usum fidelium. Non autem potest esse, quod determinetur per comparationem ad usum fidelium, qui nunc occurrunt; alioquin, sacerdos paucos parochianos habens non posset consecrare multas hostias. Unde relinquitur, quod materia hujus sacramenti determinetur per comparationem ad usum fidelium absolute. Numerus autem fidelium est indeterminatus. Unde non potest dici, quod quantitas materiæ hujus sacramenti sit determinata. » Part. III, q. 74, art. 2.

Addit idem D. Thomas, *ibid.*, ad 2, quod

etiamsi sacerdos consecraret propter malum finem, quicumque is esse posset, nihilominus perficeret sacramentum. En ejus verba: « Unde si sacerdos intendat consecrare corpus Christi propter aliquem malum finem, puta ut irrideat, vel veneficia faciat, propter intentionem mali finis peccat: nihilominus tamen propter potestatem sibi datam perficit sacramentum. »

Hinc concludas oportet, cum Christus materiæ consecrandæ mensuram non definiverit, sive in exigua, dum tamen visibili, sive in magna copia consecrationem valere: « Quamvis (nota) non defuerint theologo, qui irritam putarent fore consecrationem, si sacerdos immensam panis, aut vini copiam, qualis est *ex. gr.* in furno, aut in dolio consecrare vellet, eo quod, inquebant, potestatem a Christo accepit in ædificationem, non in destructionem. »

ARTICULUS XI.

Missa quoad requisita in celebrante pro valida et licita ejus celebratione.

SUMMARIUM.

1. Requiritur, ut valide celebret, quod celebrans sit rite ordinatus sacerdos. — 2. Et quod habeant intentionem sacrificandi et conficiendi sacramentum. 3. Et ut licite celebret, quod sacerdos in gratia sit et se probet. — 4. Unde concil. Trid. confessionem in sacerdote prærequirit, non solum ratione communionis, sed etiam ratione specifica celebrationis. — 5. Quomodo sit intelligendum Tridentinum præcipiens sacerdoti, qui, necessitate urgente, absque prævia confessione celebravit, ut post celebrationem quamprimum confiteatur ad n. 6. — 7. Ut celebrans licite celebret requiritur etiam quod sit jejunus jejunio naturali. — 8. Assignantur tamen aliquæ causæ, ob quas potest licite celebrare etiam non jejunus jejunio naturali, ad n. 28. — 29. Quid sit jejunium naturale et quando frangatur, vel non? ad n. 46. — 47. Subnectuntur *Additiones ex aliena manu* ad n. 55.

(1. Requiritur, ut valide celebret, quod celebrans sit rite ordinatus sacerdos, ex concil. Nicæno cap. 4, et ex Triden., sess. xxii, c. 1. (2. Et quod habeat intentionem sacrificandi et conficiendi sacramentum, ex concil. Florentino in *Decreto unionis Armen.*, et ex Trid., sess. vii, can. 11, *De sacramentis in genere*, ubi anathematizatur, qui dixerit, « in ministris, dum sacramenta conficiunt et conferunt, non requiri intentionem saltem faciendi, quod facit Ecclesia. »

* Porro intentio applicationis missæ sufficit si habitualis fuerit; est enim veluti quædam donatio, quæ semper valet, etiamsi multo ante intercesserit. Tempus autem applicationis num sit sufficiens post consecrationem ambiguum est. Præstat, ut sacerdos missam applicet, cum se ad eam præparat, *De sacrif. miss.*, lib. III, cap. 16, § 9. Quoad intentionem hoc quoque notandum: cum novi sacerdotes cum episcopo celebrant, non debent intentionem suam ita conformare, ut intelligant se consecratos eodem momento, quo episcopus extrema verba protulerit, sive ipsi ante, sive postea

formam compleverint; sed debent esse ita animo comparati, ut omne studium ponant proferendi ultima verba cum episcopo, atque ita una cum eo consecrent, ex quo fit, ut si non ita jungant sua verba cum episcopo, non consecrent, cum non habuerint intentionem consecrandi. *Ibidem*, § 6*. (3. Et ut licite celebret, requiritur, quod sacerdos sit in gratia et se probet, juxta præceptum Apostoli *I ad Corinth.*, xi: *Probet autem se ipsum homo et sic de pane illo edat et de calice bibat.*, id est confessionem sacramentalem præmittat, ut vult concil. Trident., sess. XIII, cap. 7, *De Eucharistia*, his verbis: « Ecclesiastica autem consuetudo declarat eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa sacramentali confessione ad S. eucharistiam accedere debeat, quod a Christianis omnibus, etiam ab iis sacerdotibus, quibus ex officio incumbere celebrare, hæc sancta synodus perpetuo servandum esse decrevit, modo non desit illis copia confessoris; quod si, necessitate urgente, sacerdos absque prævia confessione celebraverit, quamprimum confiteatur, » et canone 11 ejusdem sessionis statuit expresse, « necessario præmittendam esse confessionem sacramentalem, » sub pœna excommunicationis eo ipso. (4. Unde concil. Trident. confessionem in sacerdote prærequirit, non solum ratione communionis, sed etiam ratione specifica celebrationis, adeo ut non solum teneatur esse in gratia quando in missa sacram. Eucharistiam sumit, sed etiam in ipso actu sacrificii, quando ipsum conficit, ut expresse innuit sess. xxii, in decreto *De observandis et vitandis in celebratione missæ*, dum dicit: « Omnem operam et diligentiam in eo ponendam esse, ut quanta maxima fieri potest interiori cordis munditia, puritate, atque exteriori devotionis ac pietatis specie peragatur. »

(5. Illa autem particula citati Tridentini « quam primum confiteatur, » si urgente necessitate, ex defectu confessoris inconfessus celebraverit, non est intelligenda in hoc sensu, scilicet cum sacerdos suo tempore confitebitur; quia in hoc sensu fuit damnata ab Alex. VII, 18 Martii 1666, his præcisibus verbis, uti jacet n. 39 in ordine: **ILLA PARTICULA QUAM PRIMUM INTELLIGITUR, CUM SACERDOS SUO TEMPORE CONFITEBITUR.** Sed ejus verus sensus est, ut quamprimum, et statim post peractum sacram habuerit copiam confessoris, vel illico ac confessarius sibi occurrerit, teneatur confiteri, taliter quod, si unum, vel alterum confessarium culpabiliter prætermittat, peccet mortaliter ratione non adimpleti hujus præcepti. (6. Nec potest dici quod concil. Trident. ibi consulat tantummodo, et non præcipiat confessionem quam primum, quia concilium ibi præceptum dat, non consilium, ut expresse patet ex sequenti propositione 38 in ordine damnata ab Alexandro VII, die et anno quo supra: « Mandatum

Tridentini factum sacerdoti sacrificanti ex necessitate cum mortali peccato, confitendi quam primum, est consilium, non præceptum. »

* Sacerdos igitur valide consecrat, etsi lethali crimine sit infectus, excommunicatus, hæreticus, degradatus. At ut celebret etiam licite, debet esse in statu gratiæ, et a lethali peccator liber; alioquin, duplisculpæ reum se constituit, conficiendo scilicet, vel suscipiendo indigne sacramentum, et infideliter sibi ipsi ministrando.

Vetat quidem Tridentinum cit. sess. XIII, c. 7 *De eucharistia*, ne sacerdos peccati mortalis reus, quantumvis contritus, nisi prius sacramentali confessione expiatus, ad celebrandum accedat; permittit tamen sacerdotibus celebrationem prævio tantum actu contritionis, dummodo gravis necessitas urgeat, nec sit copia confessorii: simul vero in eo rerum eventu mandat, ut qui ita celebraverit, quamprimum confiteatur; atque ita explicat præceptum divinum ab Apostolo traditum, *probet autem se ipsum homo.* In casu vero urgentis necessitatis non satis est attritio, sed omnino contritio requiritur, vel saltem attritio, quam sacerdos sine culpa contritionem existimaverit.

Porro urgens necessitas, de qua hic sermo, ea censetur, si sacerdos eo die non celebrans offensionem esset, et scandalo. Item si parochio celebrandum est ad ministrandum viaticum. Sunt qui addunt sufficere ad celebrationem in eo rerum statu, si nuper decessit anima probabiliter sacrific. indigens; quod tamen aliis, et merito, minus probatur, cum omnes animæ in purgat. sacrific. indigeant.

Sed quid, si sacerdos, cœpta missa, recordetur peccati lethalis non expositi in confessione, vel se obstringi aliqua censura, vel jejunium non servasse? Profecto, si ante consecrationem peccati, seu jejunii non servati recordatur, missam deserere tenetur, nisi aliud suadeat justus de gravi scandalo timor. Si vero post consecrationem, perficiat, et sumat sacramentum, præmissa contritione, si succurrat grave peccatum nondum penitentia deletum, et elicitum proposito satisfaciendi postmodum præcepto confessionis et absolutionis. Si vero nequeat conteri, satius est scandalum potius permittere, quam sacramentum conficere, et indigne recipere.

Scandalum vero an causaret recedendo ab altari ille, qui in loco privato celebrans cum unico ministro, peccati gravis, inchoata missa, recordetur, quæstio est anceps; sunt enim, qui minimum esse scandalum censent, si adsit tantummodo minister puer, vel celebrantis servus, aut amicus.

Si ea die, tempore missam præcedente, grave peccatum commissum a sacerdote fuerit, de quo tamen doluit, et confessus est, non decet sacerdotem eadem die celebrare, quia tollitur quidem reatus culpæ, sed non continuo immundities corporis adimitur. Idem dicas de eo qui pollutionem proprii corporis sensit, nec tamen consen-

sum apposuit. Quamvis nulla sit in eo culpa, indecens est tamen ad sacrificium accedere, præsertim si menti tenacius inhæreant prævæ cogitationes. Ex Tract. Bened. XIV, *De sacrif. missæ*, lib. III, cap. 11, § 1 ad 12.

7. Ut celebrans licite celebret, requiritur etiam, quod sit jejunos jejunio naturali, uti, juxta morem universalis Ecclesiæ Apostolica traditione introductum, decreverunt varia concilia, et in primis Carthaginense III, can. 29, statuit: « ut sacramenta altaris non nisi a jejunis hominibus celebrentur, » et idem reperitur can. 47 concil. Matisconense II, ubi can. 6, renovat canon. concilii Carthaginensis, et addit pœnam depositionis; concilium Bracarense I decrevit, ut etiam feria v in Cœna Domini missæ a jejunis celebrentur; concil. Toletanum VII, canon. 2, relat. in c. *Nihil* 16, caus. 7, q. 1, pœnam excommunicationis statuit in eos, qui post sumptum cibum quemlibet exiguum, missam celebrare audent, præcis his verbis: « Ne tamen, quod naturæ languoris causa consulitur, in præsumptionis perniciem convertatur, nullus post cibum, potumque quemlibet minimum sumptum missas facere præsumat.... Si quis hæc temere præsumperit, excommunicationis sententiam sustinebit. » Concilium Constantiense, sess. XIII, damnat errorem, sive abusum quorundam, qui sacramentum altaris post cibum sumptum celebrare audebant: et sic senserunt communiter sancti Patres, pro quibus omnibus unus Augustinus adducitur, qui in epist. 54, alias 218, n. 7 et 8, habet præcisæ hæc verba: « Placuit Spiritui sancto, ut in honorem tanti sacramenti prius in os Christiani corpus Domini cum intraret, quam cæteri cibi; nam ideo per universum orbem mos iste servatur; » et refertur in c. *Liquido* 54, dist. 2, De consecrat.

8. Dantur tamen aliquæ causæ, ob quas sacerdos licite celebrare, ac communicare potest, etiamsi non sit jejunos jejunio naturali. Et prima est necessitas integrandi sacrificium. 9. Si enim sacerdos celebrans post consecrationem unius, vel utriusque speciei, recordetur se non esse jejunum, potest, imo debet adhuc complere sacrificium; quia majus, et fortius est præceptum divinum obligans ad integrandum sacrificium, quam præceptum ecclesiasticum obligans ad communicandum jejune. *Communis*. 10. Si autem sacerdos recordetur, se non esse jejunum ante consecrationem, ac celebret privatim in aliquo oratorio, uno tantum ministro, aut altero bene noto præsentente, sicque possit sine gravi scandalo ab altari recedere, missamque relinquere, ad id omnino tenebitur; secus vero si publice coram magno populo celebret, ac nequeat missam relinquere sine gravi scandalo; quia tunc poterit etiam non jejunus jejunio naturali complere sacrificium; cum non posset sine magna sui erubescencia, aut nota infamiae, et aliorum sinistra interpretatione, suspicione, ac temerario judicio, adeoque vero scandalo, sic ab altari recedere, quod,

teste Sporer t. III, part. II, cap. 6, sect. 7, num. 476, concedunt communiter doctores etiam de laico jam ante altare communicaturo existente, ac ibi se non esse jejunum recordante, et non sine magno rubore, infamia, ac scandalo, non valente recedere; leges enim positivæ nunquam tam severe, ac rigide obligant; et totum id colligitur etiam ex S. Thom., in part. *Summ.*, q. 83, art. 6, ad 2, ubi in similibus casibus reputat quidem tutius ab altari, et communione recedere, sed tamen nisi quis recedere non possit sine ingenti scandalo, ibi: « Nisi grave scandalum timeretur. »

11. Item si sacerdos celebrans, peracta jam consecratione utriusque, vel unius, speciei, de repente moriatur, seu tali morbo corripiatur, ut non possit sacrificium complere, ac non reperitur sacerdos jejunus, debet sacrificium compleri ab alio sacerdote, quamvis non jejunus. *Communis*. 12. Item si sacerdos loco vini inadvertenter solum aquam consecraverit, et errorem suum solum post sumptionem totius aquæ cognoverit, debet, quamvis non amplius jejunus jejunio naturali, de novo vinum cum aqua consecrare, ac consecratum sumere ad integrandum sacrificium. *Communis*. Et ratio est quia, ut dictum est supra, majus est fortius est præceptum de sacrificio non relinquendo imperfecto, quam præceptum de sacrificando, et communicando jejune.

13. *Secunda* est necessitas servandi reverentiam debitam sacramento. Si enim imminet periculum, ne sacra hostiæ, seu particula ab infidelibus, et hæreticis profanentur, aut incendio, vel inundatione absumantur, non solum a sacerdote non jejunus, sed sacerdote absente, etiam a laico non jejunus propriis manibus sumi, et absumi possunt, ut decent communiter doctores; imo et debent, ut volunt Layman, lib. I, tract. 4, cap. 6, num. 22; Gobat, t. I, tract. 3, casu 13, num. 423, et alii.

14. Item, si post jam sumptam ablutio-nem sacerdos reperiat aliquas particulas, aut reliquias ex hostiæ, quæ aliter nequeant decenter asservari, debet eas, sive parvas, sive magnas sint, sumere, quia spectant ad idem sacrificium. *Rubr. Mis.*, tit. 7 *De defectibus*. 15. Et hoc etiamsi integra hora interim, etiam post sacrum finitum occupatus fuerit in communicandis aliis; imo etiamsi eas repererit jam ad sacramentum reversus, et depositis vestibus, ac non modico tempore effluxo, si nequeant asservari sine majori irreverentia, ac nullus alius adsit sacerdos sacrificaturus, qui illas in suo sacrificio ante ablutio-nem possit absumere; in tali enim casu non censebitur novam communionem inchoare, sed perficere præcedentem, cum dictæ particulae, seu hostiæ videantur spectare ad idem suum sacrificium. 16. Si autem tales particulae, seu reliquiae hostiæ essent ex alio non suo sacro, si eas repererit ante sumptam ablutio-nem, debet eas absumere: secus vero, si eas repererit post sumptam ablutio-nem, quia tunc, si commode et reverenter asser-

vari possent, essent asservandæ donec ipse, vel alius sacerdos intra sacrum eas jejunus sumeret; quia non sunt pars sui præsentis sacrificii: quamvis Bonacina, Castropalaus, et alii permittant earum sumptionem, licet sint ex alio sacro; quod et ego approbo in casu, quo non possint commode et reverenter asservari; quia tunc urget reverentia sacramenti. 17. Et si sacerdos dubitet, an repertæ particulae, seu reliquiae hostiæ sint consecratæ, nec ne, poterit eas sumere post utriusque speciei sumptionem ante suæ ablutio-nis sumptionem, et etiam post ipsam, si solum post ipsam eas repererit. Sic in universum Gobat, *loc. cit.*, a n. 420 ad 422; Sporer, *loc. cit.*, n. 477, cum pluribus aliis ab ipsis allegatis.

18. Item si particula hostiæ mixta cum sanguine remaneat in fundo calicis, poterit sacerdos vinum infundere, ut sic cum vino deglutiat, et hoc bis, aut ter, si non sufficit semel; quamvis enim ex *Rubricis Missalis*, *De defectibus* tit. 10, n. 8, possit celebrans pro libito ipsam particulam, vel digito atrahere ad labium calicis, et ante purificationem sumere; vel vinum infundere, ut sic cum vino deglutiat, aptior tamen et decentior est hic secundus modus, nempe ut infundatur vinum, et cum eo sumatur particula, quamvis prius deglutiat aliqua pars vini, sicque jejunium naturale frangatur, antequam deglutiat particula. Et ratio est, quia præceptum jejunii naturalis urget solum pro integra communione, et sumptione sacramenti absoluta, et per se; non autem pro sumenda aliqua remansa reliquia communionis jam inchoatæ, ut patet de sanguine Christi, qui non totus a sacerdote omnino jejunio hauriri contingit, cum in prima sumptione semper aliquid remaneat vini consecrati, quod una cum non consecrato bibitur, et eo magis in hoc casu, ubi traditur talis modus ad decentius perficiendam, et complendam ejusdem sacramenti sumptionem, ut cum Suarez, Silvestro, Victoria, Cajetano, Navarro, Aversa, Tamburino, et cardinali de Lugo tradit Quarti, *Commentar. in Rubric. Missal.*, part. II, tit. 10, dub. 7, et cum aliis Gobat, *loc. cit.*, n. 423, addens idem pariter faciendum esse a laico, quando hostia, seu particula palato adhæret.

19. *Tertia* est necessitas sumendi viaticum in articulo mortis; si enim quis reperitur constitutus in articulo mortis, sive naturalis per infirmitatem, sive violentæ per justitiam, nec possit communicari jejunus, tunc potest etiam non jejunus sacram communionem recipere per modum viatici. *Communis*, et quotidiana praxis. 20. Qui mane ante periculum communicavit ex devotione, si superveniat periculum, an possit, et teneatur eadem die per modum viatici communicare, etiam non jejunus? *Vide verb. EUCHARISTIA*, n. 36. 21. In eadem

(79) *Nota Romani theologi.* — Si jejunus laicus, præsertim religiosus, non sit, dicere sine ulla infamia potest, non sum jejunus, atque ita sine scan-

dalitate, etsi non teneatur, potest tamen ægrotus post 7 vel 8 dies repetere viaticum non jejunus, dummodo nequeat jejunus sumere, et periculum mortis recurrat. *Vide ibidem*, num. 37. 22. Quando morbus, et periculum diu protrahitur post 7 vel 8 dies, potest iterum dari communio non jejunus. *Vide ibid.*, n. 38. 23. Pro consecrando viatico dando moribundo, non est licitum sacerdoti non jejunus celebrare. *Vide verb. INFIRMUS*, num. 8.

24. *Quarta* est necessitas vitandi scandalum publicum, aut aliud grave malum, seu damnum: si enim parochus v. g. aut alius sacerdos obligatus ex officio celebrare diebus Dominicis, et festis non possit sacrum omittere sine gravi scandalo, et obmurmuratione, susurratione, et sinistra suspitione populi, aut etiam sine proprio gravi malo, seu damno, aliter non evitabili sine celebratione, tunc poterit celebrare etiamsi casu, vel culpa non sit amplius jejunus. Sic Suarez, disp. 4, sect. 5; Tannerus, disp. 3, quæst. 8, n. 41; Layman, *loc. cit.*, num. 22; Sporer, *loc. cit.*, num. 479; Rosignolus, *De eucharistia*, quæst. 3, art. 7, num. 12, et alii passim: quia majus, et fortius est præceptum naturale charitatis de vitando scandalo, quam præceptum positivum ecclesiasticum de celebrando, et communicando jejune. 25. Quod etiam in laicis, præsertim religiosis, qui determinatis diebus communicare debent, locum habere posse, tradunt citati doctores, et Rosignolus, *loc. cit.*, n. 12, in fine, sic præcisè habet: « In universum ubicunque intervenire potest scandalum conjunctum cum aliqua infamia, quæ aliter vitari nequeat, sive in sacerdote sacrificante, sive in laico communicaturo, etiam fracto jejunio potest ille sacrificare, hic communicare, quandoquidem exceptio de vitando scandalo in omnibus præceptis locum habet, ubi contrarium non est intrinsece malum, et obligatio legis positivæ non obligat cum tanto onere, et discrimine (79). 26. Quamvis neomysta, seu neopresbyter (qui mane diei, quo primitias solemniter celebraturus erat, se adhuc probans, ut prioribus diebus missam siccam privatim celebrando, incogitanter sumpsit panem, et vinum, seu aliter jejunium naturale fregit) per se loquendo non possit missam licite celebrare, sed debeat in sequentem diem differre, possunt tamen intervenire, et concurrere tales circumstantiæ, ob quas sic non jejunus possit licite suam primam missam solemniter celebrare, Utpote 1° Si neomysta seu neopresbyter sit perhonestæ familiæ. 2° Si illuc advenerint aliunde cognati complures. 3° Si paratum jam fuerit lautum convivium. 4° Si e suggesto fuerat invitatus populus ad ipsum primum sacrum pro tali die, et jam plebs, et multæ aliæ personæ nobiles ob id ad destinatam ecclesiam se accinxerint. 5° Si error ille non jejunii

dalo potest a communione abstinere quam percipere juxta Ecclesiæ præceptum nequeat.